

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 19733/2024
02.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Момчило Ковачевић, адвокат из ..., против тужених ББ из ..., уредника дигиталног листа "Курир" и Adria Media group из Београда, власника дигиталног издања листа "Курир", чији је правни следбеник Привредно друштво за обезбеђење права и дистрибуцију аудио-визуелних производа "Mondo inc" d.o.o., а чији су пуномоћници Александар Петровић и Бранислав Глогоњац, адвокати из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог "Mondo inc" d.o.o. Београд, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду ГжЗ 444/23 од 24.04.2024. године, у седници одржаној 02.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог ПД "Mondo inc" d.o.o. Београд, изјављена против ставова другог и петог изреке пресуде Апелационог суда у Београду ГжЗ 444/23 од 24.04.2024. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија туженог ПД "Mondo inc" d.o.o. Београд, изјављена против решења садржаног у ставу првом изреке пресуде Апелационог суда у Београду ГжЗ 444/23 од 24.04.2024. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду ПЗ 95/23 од 26.04.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле којим је тражила да суд тужене обавезе да јој на име накнаде нематеријалне штете настале претрпљеним душевним болом због повреде части и угледа исплати износ од 175.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 26.04.2023. године, као дана пресуђења па до исплате, као неоснован. Ставом другим изреке, тужилца је обавезана да првотуженом ББ, уреднику дигиталног издања листа "Курир" и туженом Adria Media group из Београда, солидарно накнади трошкове парничног поступка у износу од 60.650,00 динара, са законском затезном каматом од дана када наступе услови за извршење па до исплате.

Апелациони суд у Београду је пресудом ГжЗ 444/23 од 24.04.2024. године, ставом првим изреке, укинуо пресуду Вишег суда у Београду ПЗ 95/23 од 26.04.2023. године. Ставом другим изреке, обавезан је тужени Adria Media group d.o.o. из Београда, да тужиљи на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа исплати износ од 40.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 26.04.2023. године па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев преко досуђеног а до траженог износа за износ од још 135.000,00 динара, са законском затезном каматом од 26.04.2023. године до исплате, као неоснован. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље у делу којим је тражила да суд туженог ББ из ... обавезе да јој солидарно са туженим Adria Media group d.o.o. из Београда накнади нематеријалну штету за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа у износу од 175.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 26.04.2023. године па до исплате. Ставом петим изреке, обавезан је тужени Adria Media group d.o.o. из Београда, да тужиљи на име трошкова парничног поступка исплати износ од 118.500,00 динара, са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате. Ставом шестим изреке, тужиља је обавезана да туженом ББ на име трошкова парничног поступка исплати износ од 72.562,50 динара, са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Против ставова првог, другог и петог изреке правноснажне пресуде донете у другом степену правни следбеник туженог Adria Media group d.o.o. из Београда, ПД "Mondo inc" d.o.o. Београд, је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао правноснажну пресуду у побијаном делу, у смислу одредбе члаана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" 72/11... 18/20), у вези одредбе члана 92. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 10/23) и утврдио да је ревизија делимично неоснована, а делимично недозвољена.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Наводима ревизије ревидента о томе да побијана пресуда има недостатака због којих се не може испитати јер образложење не садржи довољно јасне разлоге, указује се на битну повреду из одредбе члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку. Међутим, та битна повреда није разлог за изјављивање ревизије на основу члана 407. став 1. тачка 2. Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, на интернет порталу "Kurir.rs", објављен је ...2019. године у 11,34 часова, текст под насловом "Нова српска Дафина ојадиле Лесковчане! Згрнула милионе, једног Србина оштетила за 800.000 евра?! Ево како се правда" и поднасловом "Тренутно суспендована". Тема текста је превара која се одвијала по принципу пирамидалне шеме, извршена на територији Власотинца, у којој је, према наводима текста, оштећено стотинак клијената у случају који је "подсетио на Дафину Милановић и Јездимира Васиљевића". У тексту пише: "Менаџерка једне осигуравајуће куће АА (25) из ..., осумњичена је да је попут Језде и Дафине, у последње две године, ојадиле стотинак клијената са југа Србије за милионе евра, нудећи им да "инвестирају" новац код ње уз месечну камату од 7,5%! Лесковчани, Власотинчани и Пироћанци давали су јој од 10.000 до чак 800.000 евра, очекујући да ће

брзо увећати паре, али је већина њих остала без динара! Како смо сазнали АА је тренутно суспендована, а до пре месец дана нудила је клијентима да уложи новац у наводне инвестиционе фондове преко ње, на рок од три месеца до годину дана, уз нереално велику камату! Многи су се полакомили, али су добро прошли само они који су први уложили новац и брзо га повукли. Међутим, ова пирамидална шема је убрзо пукла, људи су остали преварени за огромне паре а овај случај је стигао до полиције која је започела истрагу. АА је иначе за медије изјавила да јој је афера намештена и да су јој сместили "један банкар и две службенице у лесковачкој филијали". Поред ње, међу осумњиченима су и бивши руководиоци из још две банке из Лесковца. Они су наводно своје клијенте саветовали да иду у ову кућу због добрих камата, за шта су потом примали провизију. Ови банкари су изричито негирали било какво учешће у превари. Кривични поступак против тужиле покренут је 27.12.2019. године, а са рада је удаљена у јануару 2020. године. Тужилца се изјаснила да је у време објављивања текста са њеним иницијалима и местом пребивалишта, она била једина, а можда је и данас, једина особа која ради у осигуравајућем друштву у продајној мрежи. Навела је да текст садржи нетачне тврдње о томе да је она нудила високе камате и "ојадиле Лесковчане и Пироћанце у Дафина стилу". По њеној тврдњи, она је жртва злоупотребе тако што су извесна лица фалсификовала папире које су издавали клијентима, наводећи њено име и презиме и потписујући се уместо ње. Сматра да за предметну аферу она лично није крива, међутим, након објављивања предметног текста добијала је позиве од пријатеља, познаника и фамилије, који су је осуђивали. Породица у којој је ... је породица са традицијом, отац је просветни радник а мајка правник и до тог тренутка су имали доста људи око себе, пријатеље, кућа је увек била пуна, док се након објављивања текста ситуација изменила утолико што су им пријатељи и фамилија, на неки начин, окренули леђа.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиле одбио, налазећи да она, у спорном тексту, није учињена препознатљивом, с обзиром да њени лични подаци нису објављени већ само иницијали и, у загради, број година и место одакле је. Није наведено у којој осигуравајућој кући тужилца ради, већ је наведено да је "менаџерка једне осигуравајуће куће", при чему је и сама тужилца у свом исказу навела да је у тексту погрешно наведено њено радно место. По мишљењу првостепеног суда, садржином објављених информација у спорном тексту, тужилца није учињена довољно препознатљивом да би породица, пријатељи и грађани Власотинца могли да објављену информацију повежу са њом. Због тога је закључио да су тужени поступили на начин прописан одредбом члана 9. став 2. Закона о јавном информисању и медијима, тако што су заштитили идентитет тужиле, а исте нису ни објавили као чињеничне тврдње, већ су их ставили под упит означавајући у наслову и знак питања. По мишљењу првостепеног суда, у конкретном случају постоји оправдани интерес јавности да буде обавештена да се на територији Власотинца одвија "пирамидална шема" из које је, не мали број људи, изашао оштећен за велике суме новца, да би и остали грађани који улажу новац у неку од осигуравајућих кућа проверили шта се са њиховим новцем дешава.

Другостепени суд је, након одржане расправе пред тим судом, укинуо првостепену пресуду и обавезао туженог Adria Media group d.o.o. Београд (чији је правни следбеник "Mondo inc" d.o.o. Београд) да тужилци накнади нематеријалну штету за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа, у износу од 40.000,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, у смислу

одредбе члана 114. Закона о јавном информисању и медијима ("Службени гласник РС", бр. 83/14 ... 12/16), у вези одредбе члана 200. Закона о облигационим односима. Анализирајући садржај текста, у контексту чињеница које је тужила изнела у свом исказу, по мишљењу другостепеног суда, као несумњив, се намеће закључак да у спорном тексту има довољно података који тужилу чине препознатљивом (иницијали, године живота, место пребивалишта) на основу којих је део читалачке публике могао да је доведе у везу са догађајем који се одиграо у месту где она живи и ради, посебно имајући у виду да се ради о малој средини, а да је тужила субјект информације. У конкретном случају, по мишљењу другостепеног суда, тужени није поступио у складу са дужом новинарском пажњом, већ је путем негативних формулација о тужили створио једну ружну слику о њој, као учеснику незаконитог поступања и неморалној особи, што је свакако повредило њену част и довело до тога да буде изложена осуди и сумњичењу околине, чиме јој је повређен углед, због чега је закључио да тужила има право на накнаду штете, јер је у конкретном случају прекорачена слобода мас медија и тужила противправно повређена.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је правилно применио материјално право.

Одредбом члана 5. став 1. Закона о јавном информисању и медијима ("Службени гласник РС", бр. 83/2014 ... 12/2016), прописано је да се путем медија објављују информације, идеје и мишљења о појавама, догађајима и личностима о којима јавност има оправдани интерес да зна, без обзира на начин на који су прибављене информације, у складу са одредбама овог Закона. Уредник и новинар дужни су са пажњом примереном околностима, пре објављивања информације која садржи податке о одређеној појави, догађају или личности, провере њено порекло, истинитост и потпуност. Достојанство личности (част, углед, односно пијетет) лица на које се односи информација правно је заштићено на основу одредбе члана 79. став 1. истог Закона. Објављивање информације којом се врши повреда части, угледа или пијетета, односно лице приказују у лажном светлу, приписивањем особина или својстава које оно нема, односно одрицањем особина или својстава које има, није допуштено ако интерес за објављивање информација не претеже над интересом заштите достојанства и права на аутентичност, а нарочито ако се тиме не доприноси јавној расправи о појави, догађају или личности, на коју се информација односи (став 2.). Право на накнаду штете прописано је у одредби члана 112. Закона о јавном информисању и медијима, тако што лице на које се односи информација чије је објављивање у складу са овим законом забрањено, а које због њеног објављивања трпи штету, има право на накнаду материјалне и нематеријалне штете у складу са општим прописима и одредбама овог Закона, независно од других средстава правне заштите која том лицу стоји на располагању у складу са одредбама овог Закона. Издавач одговара за штету насталу објављивањем информације из члана 112. став 1. овог Закона, као и за пропуштање објављивања информација из члана 112. став 2. овог Закона, без обзира на кривицу на основу одредбе члана 114. истог Закона (објективна одговорност издавача).

Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, у одредби члана 10. став 1. прописује да свако има право на слободу изражавања. Ово право укључује слободу поседовања сопственог мишљења, примања и саопштавање информација, идеја, без мешања јавне власти, без обзира на границе. Ставом 2. те

одредбе Конвенције, прописано је да пошто коришћење ових слобода повлачи са собом дужности и одговорности, оно се може подвргнути формалностима, условима ограничења или казнама прописаним законом неопходним у демократском друштву, у интересу националне безбедности, територијалног интегритета или јавне безбедности, ради спречавања криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа и права других, спречавања у откривању обавештења добијених у поверењу, или ради очувања ауторитета и непристрасности судства.

Међу правима која штити Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода нема формалне хијерархије. Међутим, Европски суд за људска права у Стразбуру својим одлукама увек истиче доминантан значај слободе изражавања, као кључног темења демократије, важног за заштиту свих других конвенцијских права. Медији имају кључну улогу заштитника јавности и због тога мешањем у њихову слободу изражавања може бити оправдано само горућом друштвеном потребом, када је то неопходно у демократском друштву. Идеално би било када би сва људска права могла да се оствари. Пошто то углавном није случај, у ситуацији када су у сукобу, неопходно је да се успостави правична равнотежа при одлучивању које право претеже, у конкретном случају, да ли је то право тужиле да заштити своју част и свој углед, или је то право јавности да сазна податке о њеном идентитету, посебно имајући у виду да претпоставка невиности, као процесни механизам, ослобађа осумњиченог терета доказивања сопствене невиности, па се на онога ко тврди супротно пребацује терет доказивања постојања кривице. Једино се правноснажном пресудом којом се оптужени оглашава кривим може оспорити претпоставка невиности.

У конкретном случају, тужени је имао могућност да, поштујући претпоставку невиности тужиле, не објави податке који је чине препознатљивом (иницијали имена и презимена, године живота, запослење и пребивалиште), на исти начин како је у предметном тексту то учинио у односу на остала осумњичена лица указујући да су, поред ње, међу осумњиченима и бивши руководиоци још две банке из Лесковца, чији идентитет, на основу овако објављених података, није препознатљив. То што тужилца није "менаџерка једне осигуравајуће куће", како пише у предметном тексту, већ је тада у осигуравајућој кући радила на другом радном месту, није битна чињеница у смислу препознатљивости њеног идентитета, јер јавности и не мора да буде познат назив радног места на коме она ради када се има у виду да је она, у том моменту, била једина особа из ... која је радила у осигуравајућем друштву.

По оцени Врховног суда, објављивање предметног текста са насловом поменуте садржине је увредљиво, јер приказује тужилу у негативном светлу и садржи информације подобне да јој нанесу душевни бол због повреде части и угледа, довођењем тужиле у вези са "стравичним финансијским суновратом Јездиних и Дафининих штедиша 90-тих година", у којој су људи остали преварени за велике суме новца, при чему, у време када је текст објављен, оптужница против тужиле још увек није ни била поднета, а само се у судском поступку може, правноснажном пресудом, да утврди њена кривица.

Наводима ревизије туженог о томе да је он информацију пренео из другог медија, у ком су наведени ближи подаци о тужилци, не доводи се у сумњу правилност побијане пресуде. Аутентично преношење недопуштене информације, само по себи, не оправдава њено објављивање у ситуацији када је изостала дужна новинарска пажња у

складу са етичким кодексима новинарске професије, што је овде случај. Тужени је имао могућност да јавност обавести о постојању сумње о могућим преварама при закључивању уговора о осигурању живота, без откривања података о тужили, као осумњиченом лицу за ту превару, који њу чине препознатљивом, у време када још није постојао чињенични основ за закључак о њеној кривици, па је правилан закључак другостепеног суда да, у овом случају, претеже право тужиле да заштити свој углед и своју част, у односу на право јавности да сазна њен идентитет. Због тога, тужени неосновано у ревизији указује на погрешну примену материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредбе члана 154. став 1. и 155. Закона о парничном поступку, имајући у виду његов исход.

На основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Ревизија ревидента изјављена против решења о укидању првостепене пресуде садржаног у ставу првом изреке побијане пресуде није дозвољена, у смислу одредбе члана 410. став 2. тачка 5., у вези члана 420. став 1. Закона о парничном поступку.

Одредбом члана 420. став 1. Закона о парничном поступку, прописано је да странке могу да изјаве ревизију и против решења другостепеног суда којим је поступак правноснажно окончан.

Имајући у виду да се ревизијом побија правилност другостепеног суда, којим је укинута првостепена пресуда, следи да ревизија није дозвољена, јер побијаним решењем није мериторно одлучено о захтевима странака, па то није решење којим је поступак правноснажно окончан.

На основу одредбе члана 413. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**